

Savi ja lubi tuppa

Savi ja lupja on Eestis kasutatud aastasadu, kuid need sobivad ehitus- ja viimistlusmaterjaliks ka tänapäeval.

Nõmme kultuurikeskusesse kogunenud ökoehituse huvilised uudistavad telliskivipunast veidi rohmaka moega klotsi. “See on kergsaviplokk,” selgitab Kermo Jürmann OÜ-st Säästvad Ehituslahendused. “Kosneb savipiimast ja linaluust.”

Linaluuks nimetatakse linaime puitunud vart, savipiimaks veega lahjendatud savi. Kui neist kokkusegatud mass pressida vormidesse kuivama, moodustuvadki kerged ja käepärased ehitusplokid. Neist võib laduda näiteks siseseina.

Nõmme kultuurikeskuse korraldatud ökoehituse ja -sistuse teemalise loengupäeva kuulajad uurivad, kui palju vaeva looduslike materjalidega ehitamine-viimistlemine võtab.

Kermo Jürmann tõdeb, et traditsioonilised meetodid nõuavad üldjuhul rohkem tööd kui kipsplaatide seina ladumine. “Kuid asi on vaevalt väärt!” julgustab kõrvalt Sven Aluste MTÜ-st Equilibre. Tema esines eelnevalt loenguga “Ökoloogiline mõtteviis – kaasaja trend või eluline vajadus”, kõneldes ökokiiladest Eestis ja mujal. Need on asumid, kus ehitatakse vaid keskkonda säästvat materjali-dest ja meetodeil.

LOOVAD HEA KLIIMA

Siseviimistluseks saab savist ja lubjast valmistada nii krohvi kui värvi. Nende eelistamine kunstmaterjalidele säästab keskkonda ning mõjub hästi ka inimese tervisele.

Savi ja lubi aitavad ruumis luua tervisliku sisekliima, tasakaalustades niiskuse- ja temperatuuritaset. Materjalid on hügrokoopseid ning madala

VIVIKA VESKI

Sinisavist valmistatud krohviga sobib katta ka roopakkidest laotud seina. All on savi värvitud üle kaseiinivärviga.

tasakaaluniiskusega, mis tähendab, et need on võimelised niiskest ruumist veeauru siduma ja kuiva ruumi seda taas loovutama. Tänu sellele püsib suhteline õhuniiskus 45–50% ringis, mis mõjub hästi seelsete elanike nahale ja hingamisteedele. Paraja niiskusesisaldusega ruumis tekib ka vähem tolmu.

Samuti on need materjalid suure soojuse akumuleerimise võimega. Nad koguvad endasse soojust ja annavad seda ruumi jahtumisel tasapisi välja.

Lisaks konserveerivad lubi- ja savikrohv puitu, seovad õhust saasteaineid ning on ehituse või remondi tegemise ajal meistrile ohutud.

Savi- ja lubikrohvi võib kasutada ka niisketes, kuid mitte märgades ruumides. Vanni- toas näiteks peaks neid kaitsma otseste pritsmete eest.

SININE JA PUNANE SAVI

Savikrohv kasutatakse armeeriva (toestava) materja-

lina hundinuia kiudu, linaluud, tselluvilla. Kiudu sisaldav savikrohv on tulepüsiiv. Kiuta savimaterjal võib kuumutamisel praguneda ja pudeneda.

Kermo Jürmanni sõnul on uuringud näidanud, et parim krohvisavi on Lõuna-Eesti punane savi, iseäranis see, mis on kaevandatud Joosu karjäärist. Kuid ka Põhja-Eesti sinisavi on hea.

Savikrohvi aluspindadeks on traditsiooniliselt kasutatud laast- ja roomatti, vähem tahatud palki. Tänapäeval pruugitakse põhiliselt roomatti ja -plaati, vahel ka metallvõrku, kui ehitise looduslikkus pole eesmärk omaette.

Savivärvis on sideained savi ja metüülselluloos (tselluloos, millele on lisatud metüülrühmi; kasutatakse ka toiduainetööstuses lisainena), täiteained peened kvartsliaad või erinevad savid. Loomulik värvus on savist, lisaks on võimalik toonida mineraalsete pigmentidega. Sobivad aluspinnad

Kergsaviplokke võib laduda üksteise otsa nagu telliseid.

savivärvile on krohvid, puit, kivi ja papp.

LUBJAST KROHV JA VÄRV

Krohviks sobib traditsiooniline lubimört, mis koosneb võrdsetes kaaluosades lubjast ja liivast. Täpsemalt 12% lubjast, 38% täitelubjast ehk lubjakivi söelmetest ja 50% liivast.

Lubivärv koosneb umbes 20% lubjast (kaaluliselt) ja 80% veest. Pigmenti lisatakse maksimaalselt 1%. See sobib ideaalselt krohvi katmiseks. Lubivärvi kantakse niisutatud aluspinnale 5–8 kihti, üks kiht päevas. Värv pind fikseeritakse lubjaveega, mis koosneb 16% lubjast ja 84% veest.

Eestis turustatakse lubisideaineks kasutatavat kustutatud lupja nii pulbri kui ka pastana.

MÄRJA RUUMI KROHV

Säästvad Ehituslahendused kasutab ka tadelakti krohvimistehnikat. Tadelakti krohvisegu on toodetud Marokos, kus leidub eriliste lisanditega lubjakivi. Segu sobib ka märgadesse ruumidesse, nt vannituppa, ning kuumaks minevatele pindadele.

VIVIKA VESKI